

Socialdepartementet

Socialstyrelsen
106 30 Stockholm

Uppdrag att ta fram underlag som stöd för socialnämndens biståndsbedömning

Regeringens beslut

Regeringen ger Socialstyrelsen i uppdrag att ta fram underlag om hur socialnämnderna, vid bedömningen av en ansökan om ekonomiskt bistånd, kan få ta del av uppgifter från Arbetsförmedlingen om en biståndssökande aktivt söker arbete genom Arbetsförmedlingen eller i övrigt tar del av myndighetens insatser.

Underlaget ska avse hur och under vilka förutsättningar socialnämnderna kan använda sig av ett formulär som innefattar samtycke till dels att utredningskontakter tas med Arbetsförmedlingen, dels att socialnämnderna får ta del av vissa uppgifter från Arbetsförmedlingen. Socialstyrelsen ska även lämna förslag på vad ett sådant formulär kan innehålla.

Socialstyrelsen ska i sitt arbete med uppdraget samråda med Arbetsförmedlingen och Sveriges Kommuner och Landsting.

Underlag till stöd för socialnämnderna ska vara tillgängligt för och spridas till kommunerna senast den 19 juni 2013. Socialstyrelsen ska vid detta tillfälle också informera Arbetsförmedlingen om det underlag som tagits fram.

Ärendet

I Budgetpropositionen för 2013 (prop. 2012/13:1, utg.omr. 9, avsnitt 7.15.7 och utg.omr. 14, avsnitt 3.5.4) framgår att regeringen avser att ge Socialstyrelsen i uppdrag att främja informationsspridningen om hur kommuner och Arbetsförmedlingen kan samverka för att stödja arbetssökandet för biståndsmottagare, bl.a. om hur Arbetsförmedlingen effektivt kan kommunicera med socialtjänsten om detta arbetssökande.

Arbetslinjen innebär att krav på den enskilde att försöka hitta en egen försörjning kombineras med stöd och drivkrafter till arbete. Enligt regeringen bör samtliga arbetslösa aktivt söka arbete. Samma krav bör därför i princip ställas på arbetslösa som uppbär arbetslöshetsersättning, aktivitetsstöd eller ekonomiskt bistånd. Uppföljningsåtgärderna i de olika regelverken bör, där så är möjligt, också vara likartade.

Enligt 4 kap. 1 § socialtjänstlagen (2001:453), förkortad SoL, har den som inte själv kan tillgodose sina behov eller kan få dem tillgodosedda på annat sätt rätt till bistånd av socialnämnden för sin försörjning och för sin livsföring i övrigt. Biståndet ska utformas så att det stärker den enskildes möjligheter att leva ett självständigt liv.

Rätten till bistånd är inte ovillkorlig. Det innebär bl.a. att en person som är arbetslös och kan arbeta är skyldig att söka arbete innan rätt till ekonomiskt bistånd träder in. Om den enskilde är arbetslös, bör socialnämnden i regel kunna kräva att han eller hon står till arbetsmarknadens förfogande på heltid och är villig att ta anvisat arbete. I denna skyldighet inbegrips i princip också de åtgärder i övrigt som samhället ställer till förfogande för arbetslösa inom ramen för arbetsmarknadspolitiken. Vidare får socialnämnden enligt 4 kap. 4 § SoL, under vissa förutsättningar, begära att den som uppbär försörjningsstöd under viss tid ska delta i av nämnden anvisad praktik eller annan kompetenshöjande verksamhet om den enskilde inte har kunnat beredas någon lämplig arbetsmarknadspolitisk åtgärd.

För att socialnämnden ska kunna avgöra om en enskild har rätt till ekonomiskt bistånd behövs ett underlag för bedömning och beräkning. Socialnämndens samarbete med andra myndigheter är därför i många fall en förutsättning för att kunna bedriva arbetet tillfredsställande och för att den enskilde ska kunna få hjälp och det stöd som är nödvändigt.

Av 10 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen (2009:400), förkortad OSL, framgår att sekretess till skydd för en enskild inte hindrar att en uppgift lämnas till en annan enskild eller till en myndighet, om den enskilde samtycker till det. Detta följer av 12 kap. samma lag och gäller med de begränsningar som anges där.

Enligt 12 kap. 2 § första stycket OSL kan en enskild helt eller delvis häva sekretess som gäller till skydd för honom eller henne, om inte annat anges i denna lag.

Mot denna bakgrund krävs normalt ett samtycke av den som är berörd för att socialnämnden ska få ta kontakt med andra myndigheter och för att uppgifter som kan omfattas av sekretess ska få lämnas ut.

Enligt regeringen är det angeläget att Arbetsförmedlingen stödjer och följer upp arbetssökandet för dem som uppbär arbetslöshetsersättning,

aktivitetsstöd eller ekonomiskt bistånd. Vad gäller arbetssökandet hos personer med ekonomiskt bistånd kan en utökad användning av blanketter för att dokumentera samtycken vara en viktig del i att främja kommunernas och Arbetsförmedlingens samverkan för att stödja detta arbetssökande. Samtidigt är det angeläget att utformningen och användningen av blanketter av det aktuella slaget föregås av noggranna överväganden.

När det gäller användning av blanketter för att dokumentera samtycken för att inhämta uppgifter till socialtjänsten har detta varit föremål för prövning av Justitieombudsmannen JO (bl.a. JO 1997/98:328 f). JO har bl.a. uttalat att frågan om vilka utredningskontakter som socialnämnden behöver ta och hur uppgifterna ska inhämtas bör bestämmas i samråd mellan handläggaren och sökanden.

På regeringens vägnar

Maria Larsson

Pia Fagerström

Kopia till

Statsrådsberedningen SAM
Justitiedepartementet L6
Finansdepartementet BA
Arbetsmarknadsdepartementet A
Arbetsmarknadsdepartementet IU
Socialutskottet
Arbetsförmedlingen
Statskontoret
Sveriges Kommuner och Landsting